

Рецензия

От: **доц. Надя Руменова Велева, д.м.**, Ръководител катедра „Фармацевтични науки и социална фармация“, Факултет „Фармация“, Медицински университет – Плевен,
член на научно жури съгласно Заповед №1460/31.05.2022 г. на Ректора на Медицински университет – Плевен

Относно: процедура за придобиване на научна степен „**Доктор на науките**“, област на висше образование **7. Здравеопазване и спорт**, професионално направление **7.1. Медицина** и научна специалност „**Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията**“

Съгласно **Заповед №1460/31.05.2022 г.** на Ректора на МУ-Плевен съм определена за вътрешен член на Научното жури във връзка със защита на дисертационен труд на **доц. д-р Мариела Стефанова Камбурова, д.м.** за придобиване на научна степен „доктор на науките“, професионално направление 7.1. Медицина и научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“. С Протокол №1 от 14.06.2022 г. от първото заседание на научното жури съм избрана за негов Председател и определена да представя рецензия. На същото заседание съм представила своята оценка за съответствие с минималните национални изисквания и със специфичните изисквания на МУ-Плевен на кандидатката доц. д-р Мариела Камбурова, д.м. за придобиване на НС „доктор на науките“.

Кандидатката е представила всички необходими документи за конкурса, предвидени в Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Плевен.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от разширен катедрен съвет на катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт“ (Протокол №5/10.05.2022 г.).

Бележки и коментар по документите

Мариела Камбурова е магистър по медицина (МУ-Плевен, 1995 г.) и магистър по здравен мениджмънт (МУ-Плевен, 2003 г.). Има придобити две специалности „Социална медицина и здравен мениджмънт“ (МУ-Плевен, 2002 г.) и „Икономика на здравеопазването“ (МУ-Плевен, 2018 г.). През 2014 г., след успешна защита на дисертационен труд на тема „Рискови фактори за раждане на недоносени деца и влиянието им върху здравните и социални потребности при развитието на децата до 3-годишна възраст“, придобива образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

Професионалната реализация на д-р Камбурова в сферата на здравеопазването започва през 1995 г. като последователно работи като лекар-завеждащ селска здравна служба в с. Шипково, област Ловеч (1995-1996 г.) и лекар-специализант по педиатрия в УМБАЛ „д-р Георги Странски“- Плевен (1997-1998 г.). През м. септември 1998 г., след конкурс, е избрана за асистент по управление на здравните грижи, а от 2005 г. е главен асистент по социална медицина в МУ - Плевен. След хабилитиране през 2016 г. заема

длъжността доцент в катедра „Общественоздравни науки“. От 2021 г. е заместник-декан по учебната дейност и евроинтеграцията на факултет „Обществено здраве“, а от 2022 г. – ръководител на катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт“ в Медицински университет - Плевен.

С цел повишаване на професионалната, педагогическата, езикова и компютърна квалификация, доц. Камбурова посещава над 50 курса и специализации в чужбина (Белгия, Франция, Австрия, Испания, Чехия, Румъния и др.), България и в МУ-Плевен.

Владее английски, руски и френски език.

Доц. Мариела Камбуриова е член на Европейската асоциация по обществено здраве; Балкански медицински съюз; Глобално общество по миграция, етнос и здраве; Българско научно дружество по обществено здраве (член на управителния съвет от 2022 г.); Съюз на учените в България; Български лекарски съюз и др.

Научните интереси на доц. Мариела Камбурова са в областта на социалната медицина и общественото здраве: медико-социални проблеми на недоносени деца, здравно-демографски проблеми, управление в здравеопазването, превенция и промоция на здравето. Специална сфера на интерес представлява здравето на мигрантите и малцинствата.

Доц. Мариела Камбурова има участие в **7** научноизследователски проекти (1 национален и 6 в МУ-Плевен). Три проекта са пряко свързани с темата на дисертационния труд, като кандидатката е водещ изследовател на **2** от тях: „Здраве на мигрантите – обществени нагласи и предизвикателства пред здравната система на страната и „Комплексно медико-социално проучване на здравния статус на ромското население“.

Кандидатката е приложила **5** пълнотекстови публикации и **11** научни съобщения, свързани с дисертационния труд и две официални справки за **68** цитирания. Представена е официална справка за IF > 2.

Обща характеристика и значимост на дисертационния труд

Безспорната актуалност на темата на представения за рецензия дисертационен труд **„Здраве на мигрантите и ромския етнос в България: медико-социални аспекти“**, произтича от факта, че през последното десетилетие Европа, в т.ч. България, е подложена на безпрецедентен бежански натиск от мигранти от Близкия Изток и Африка на фона на нерешените проблеми със здравето на малцинствата в приемащите държави.

Дисертационният труд на доц. д-р Мариела Камбурова е посветен на значим въпрос от сферата на общественото здраве, а именно неравенства в здравето и достъпа до адекватни и качествени здравни услуги, както и готовността на здравната система в страната да отговори на специфичните здравни потребности на обхванатите в проучването популационни групи. Разработката демонстрира притежавани от кандидатката задълбочени теоретични и практически познания в областта на медико-социалните проблеми и организацията на здравните услуги при уязвими групи, каквито

са мигрантите и представителите на преобладаващото етническо малцинство в България – ромското (MEM).

Обем и структура на дисертационния труд.

Представената разработка е структурирана съгласно общоприетите стандарти за дисертационен труд за присъждане на научната степен „доктор на науките“ в областта на социалната медицина и общественото здраве и е представена в обем и структура, отговарящи на националните изисквания и на изискванията на МУ-Плевен.

Дисертационният труд е в обем от 373 стандартни страници и е онагледен с 25 таблици, 74 фигури, 3 снимки и 9 приложения. Библиографският списък включва 366 литературни източници, от които 68 на кирилица и 298 на латиница.

Литературен обзор

Литературният обзор е добре структуриран и е разработен на 132 страници, което е около 1/3 от обема на дисертационния труд. Обзорът е базиран на актуални източници, повечето от които са публикувани след 2010 г. Цитирането им е коректно.

В теоретичен аспект дисертационният труд представя задълбочен анализ на същността на медико-социалните детерминанти и неравенства в здравето; световните, европейски и национални измерения на миграцията на хора; медицинските и социални аспекти на здравето на мигрантите. Изяснява се историята, нагласите и спецификата на интеграцията на ромския етнос в България, както и медико-социалните проблеми и неравенства в здравето на ромското население у нас. Изследва се ролята на пандемията от COVID-19 и въздействието ѝ върху здравето на мигранти и роми.

Логично е обоснована тезата, че миграцията, сама по себе си, играе ролята на основен социален фактор, определящ всички аспекти на живота на мигриращите, вкл. тяхното здраве. Според представения Индекс на политиката за интеграция на мигрантите (MIPEX) в България те се ползват с основни права и сигурност, но не и с равни възможности, като здравните услуги не са адаптирани към техните специфични здравни нужди.

Направените изводи за връзка между лошото здравно състояние на ромите и социалните детерминанти на здравето са подкрепени с научни доказателства и следват от публикуваната литература по проблема.

Особен интерес представлява раздела за влиянието на пандемията от COVID-19, според който поради тежкото социално-икономическо положение MEM са изправени пред много по-висок риск от тежко засягане и смърт, като предприетите мерки за сигурност срещу разпространението на пандемията допълнително влошават тяхното медико-социално положение.

Методика на собственото проучване

Методиката на изследването е напълно адекватна на неговия комплексен медико-социален характер и е насочена към постигане на поставените цели и задачи.

Целта на научното изследване произтича логично от критичния анализ на литературните източници и е добре формулирана, като обхваща всички аспекти на изучавания проблем, а именно: да се установят вижданията на специалисти, работещи

на първа линия с MEM, по отношение на медико-социалните проблеми на мигранти и лица от ромски произход, аспектите на здравното им обслужване, въздействията на епидемията от COVID-19 и на прилаганите противоепидемични мерки сред ромския етнос в България, както и да се анализират вижданията на обществото и лицата от ромски произход по изследваните проблеми с оглед на подобряване на обучението на студентите по общественото здраве и обосноваване на препоръки към страните, отговорни за решаването на здравните и социални проблеми на MEM.

В изпълнение на тази комплексна цел са предложени 8 задачи, които произтичат логично от литературния обзор, формулираните от него изводи и заложените 5 работни хипотези на проучването.

Спецификата на обекта на научното изследване налага прилагането на разнообразие от изследователски методи и обхващане на различни популационни групи - общо 547 лица, включени в 3 отделни етапа/проучвания, реализирани в продължение на десетгодишен период.

Проведено е комплексно наблюдателно епидемиологично медико-социално проучване на групи от населението, включващо събиране и анализ на количествени и качествени данни чрез разнообразни научни методи като: исторически метод; социологически методи; изследвания за анализ на качествени данни вкл. експертна оценка при изработване на кодове за анализ на качествени данни, базирано в общността здравно изследване, COREQ - чек-лист за анализ и докладване на провеждането на фокус група и др.; клиничен метод; статистически методи и др.

Цялостният дизайн на проучването е доказателство за задълбочено познаване и владение от дисертантката на съвременните методологични подходи в научно-изследователската работа и представлява адекватна основа за постигане на обективни научни резултати.

Резултати и обсъждане

Резултатите и тяхното обсъждане са представени подробно в обем от 127 страници и са богато онагледени с таблици, графики и снимки. Те напълно обхващат поставените задачи, интерпретирани са коректно и са разгледани в седем подраздела.

След всяка група резултати са анализирани и изведени междинни изводи, акцентиращи върху установените статистически значими връзки и закономерности.

По първа, втора и трета задача са изведени основни здравни проблеми сред обхванатите групи от ромския етнос като: широко разпространение на тютюнопушене и алкохол сред мъжете от ромския етнос, по-висока среднодневна консумация на цигари и алкохол сред тях в сравнение с жените; широко разпространение на нездравословни хранителни навици и като резултат висок относителен дял на лицата с хипертония (42,3%), над две трети от обхванатите лица (76,3%) са със стойности на ИТМ над нормата и особено тревожни резултати по отношение на здравето на жените от ромския етнос. Същевременно значим е фактът, че над две трети от обхванатите лица от ромски произход не са здравноосигурени. При повече от половината от обхванатите домакинства (55,6%) се установява наличие на здравословен проблем в семейството,

за който не е търсена здравна помощ или се търси предимно спешна помощ. Болшинството от жените от ромски произход (82,1%) никога не са си правили мамография, а 71,4% – цитонамазка.

Четвърта задача анализира аспекти на епидемията от COVID-19 и въздействието на противоепидемичните мерки, предприети в квартал „Надежда“ в гр. Сливен чрез възприятията на жителите на квартала, здравни специалисти и експерти по обществено здраве.

Пета, шеста и седма задача разглеждат медико-социалните проблеми и здравното обслужване на мигрантите в България чрез вижданията на представители на обществото и специалисти, работещи на първа линия с мигранти. Проучването установява незначителен дял на представители на обществото, които споделят мнението, че здравето на българите не е застрашено от здравословното състояние на мигрантите, а преобладаващата част (47,9%) от респондентите от обществото изразяват мнение, че мигрантите имат по-големи потребности от здравна помощ в сравнение с българското население. Показателен за зрелостта на обществото ни е резултатът, че над 80% от анкетираните и почти всички специалисти, обхванати в проучването, категорично считат, че трябва да бъдат предоставяни здравни услуги на мигрантите, независимо от техния правен статут. Потвърждава се тезата за неподготвеност на здравната система да осигури адекватни здравни грижи за мигрантите.

В осма задача е представена апробирана учебна програма по „Здраве на мигрантите и малцинствата“ за дистанционно обучение в специалност „Обществено здраве и здравен мениджмънт“ за образователно квалификационна степен „магистър“. За 5-годишния период на провеждане на обучение по „Здраве на мигрантите и малцинствата“ се наблюдава нарастване на интереса у студентите към дисциплината, както и повишаване на постигнатия среден успех от семестриалните изпити.

Изводи, препоръки и приноси

Резултатите, до които достига дисертантката в цялостното проучване, дават възможност да бъдат направени редица обобщения и изводи по всяка от поставените задачи, както и да бъдат отправени препоръки и да бъдат формулирани приносите от дисертационния труд.

Доц. Камбурова формулира 8 обобщени извода за медико-социалните аспекти и здравното обслужване на MEM, напълно отговарящи на обсъдените резултати и целта на научното изследване, както и на призива и препоръките от Становището на Европейската асоциация по обществено здраве по отношение на здравето на мигрантите и етническите малцинства, за изграждането на капацитет в областта на здравето на MEM, който трябва да бъде подкрепен от образование и обучение, насочено към всички здравни специалисти, изследователи, мениджъри и политици.

Въз основа на направените анализи и богатият личен теоретичен и практически опит, авторката прави препоръки за подкрепа на инициативите за прилагане на дейности и грижи по отношение на здравните потребности на MEM в България. Препоръките са насочени към Министерство на образованието, Министерство на

здравеопазването, медицинските университети и факултетите по общественото здраве и подчертават необходимостта от междусекторно сътрудничество за политическо, икономическо и финансово подпомагане на процесите на интеграция на МЕМ в българското общество.

Приносите на дисертационния труд са актуални и иновативни. Те са резултат от над 20-годишна преподавателска, научна и практическа дейност на д-р Камбурова и от дългогодишната ѝ работа на терен с уязвими групи и като ментор на студенти от ромски произход. Приемам формулираните от нея приноси и считам, че те отразява и синтезират в максимална степен същността на представения за оценка дисертационен труд.

Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява синтезирано съдържанието на дисертацията, описва много добре методологията и представя по убедителен начин най-съществените резултати, изводи и препоръки от проучването. Разработен е в обем от 72 страници, илюстриран с фигури и таблици.

Публикации, цитирания и научна дейност

Доц. д-р Мариела Камбурова, д.м. представя 86 пълнотекстови публикации в международни и български научни списания, 18 от които в реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science научни списания, както и издадени 2 самостоятелни монографии и 1 монография в съавторство с български и чужди автори.

Публикациите са представени в пълен текст към документите за защитата и заедно с докладите отразяват адекватно редица резултати от дисертационния труд.

Представени са две официални справки за 9 цитирания в чуждестранни източници и 59 цитирания в български източници. Индивидуалният импакт фактор на дисертантката е $IF = 29,569$.

Във връзка с дисертационния труд доц. Камбурова представя 5 публикации в реферирани и индексирани научни издания, като на всички публикации тя е водещ, а на две от тях е единствен автор. Резултатите от дисертационния труд са представени под формата на 11 научни съобщения на конференции в чужбина с публикувани резюмета в реферирано и индексирано в Web of Science списание – European Journal of Public Health и в Archives of The Balkan Medical Union.

Доц. Камбурова представя общо 139 участия на научни форуми, от които: 54 участия в европейски и регионални международни форуми, вкл. ежегодна конференция на Европейска асоциация по общественото здраве (24 доклада в периода 2014-2021 г., публикувани резюмета в European Journal of Public Health, реферирано списание с IF), ежегоден форум на Балкански медицински съюз (9 доклада, публикуване резюмета в Archives of The Balkan Medical Union) и др. и 85 участия в научни конгреси и конференции у нас.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният от доц. д-р Мариела Камбурова, д.м. дисертационен труд на тема **„Здраве на мигрантите и ромския етнос в България: медико-социални аспекти“** съдържа научно-теоретични и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Плевен.

Дисертационният труд показва, че дисертантката доц. Мариела Камбурова притежава задълбочени теоретични знания и богат професионален опит в областта на общественото здраве, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на значимо научно изследване.

Професионалната квалификация, компетенции и научни интереси на доц. Мариела Камбурова, д.м. са тясно свързани със социално-медицинските проблеми на мигрантите и малцинствата, което е в пълно съответствие с темата на настоящия дисертационен труд.

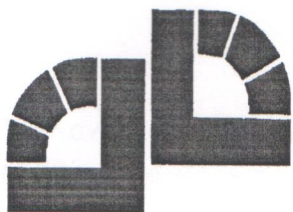
Доц. Мариела Камбурова, д.м. покрива и надхвърля минималните национални изисквания към научната и изследователска дейност и специфичните за МУ-Плевен изисквания за придобиване на научна степен „Доктор на науките“ в ПН 7.1. Медицина.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат и научни публикации, и **предлагам на уважаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на доц. д-р Мариела Стефанова Камбурова, д.м. по научната специалност **„Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“** в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина.

гр. Плевен
31.07.2022 г.

Изготвил рецензията:

(доц. Надя Велева, д.м.)

DIALOGUE PLUS LTD

CONFERENCE INTERPRETERS, TRANSLATORS,
INFORMATION SPECIALISTS

OFFICE: 1000 Sofia, 22 Venelin Str., Tel.: (+359 2) 980 54 46

Fax: (+359 2) 986 28 51 E-mail: dialog@dialog-bg.com, www.dialog-bg.com

Translation from Bulgarian

Review

By: Assoc. Prof. Nadya Rumenova Veleva, PhD, Head of Department of Pharmaceutical Sciences and Social Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Medical University – Pleven, **member of the academic jury by Order No 1460/31.05.2022** issued by the Rector of the Medical University - Pleven

Regarding: procedure for acquiring an academic degree “**Doctor of Sciences**”, field of higher education 7. **Healthcare and sport**, professional field **7.1. Medicine** and academic subject “**Social Medicine and Organization of Healthcare and Pharmacy**”

Pursuant to **Order No 1460/31.05.2022** of the Rector of MU-Pleven I have been appointed as internal member of the Academic Jury in connection with the defense of the dissertation of **Assoc. Prof. Mariela Stefanova Kamburova, MD, PhD** for acquiring an academic degree “Doctor of Sciences”, professional field 7.1. Medicine and academic subject “Social Medicine and Organization of Healthcare and Pharmacy”. With Protocol No 1 from 14.06.2022 from the first meeting of the academic jury I was appointed as Chairperson of the jury and called to draft a review. At the same meeting I presented my assessment of compliance with minimum national requirements and specific requirements of MU-Pleven of the candidate Assoc. Prof. Mariela Stefanova Kamburova, MD, PhD for acquiring academic degree “Doctor of Sciences”.

The candidate has submitted all necessary documents for the competition as laid down in the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules thereto and the Rules for the Development of the Academic Staff of MU-Pleven.

The dissertation has been discussed and approved for defense by an extended departmental council of the Department for Social Medicine and Health Management (Protocol No5/10.05.2022).

Notes and commentary on the documents

Mariela Kamburova is a Master in Medicine (MU-Pleven, 1995) and Master in Health Management (MU-Pleven, 2003). She has obtained two degrees in “Social Medicine and Health Management” (MU-Pleven, 2002) and “Health Care Economics” (MU-Pleven, 2018). In 2014, having successfully defended dissertation on the topic “Risk factors in premature births and their impact on health and social needs in childhood development up to 3 years of age”, she acquired an educational qualification degree “Doctor” in academic subject “Social Medicine and Organization of Health Care and Pharmacy”.

The professional path of Dr. Kamburova in health care began in 1995 when she worked successively as a physician, in charge of the village health care services in the village of

Shipkovo, Lovech Region (1995-1996) and a specializing physician in paediatrics in University Multi-profile Hospital for Active Treatment "Dr. Georgi Stranski" – Pleven (1997-1998). In September 1998 following a competition she was appointed assistant in health care management, while as of 2005 she has been assistant professor in social medicine at MU-Pleven. Following habilitation in 2016, she took the position of Associate Professor in the Department of Public Health Sciences. As of 2021 she has been vice dean on learning activity and euro integration at the Public Health Faculty and as of 2022 – Head of the Department of Social Medicine and Health Management at MU-Pleven.

With the aim of improving her professional, pedagogic, linguistic and computer qualification Assoc. Prof. Kamburova has attended over 50 courses and trainings abroad (Belgium, France, Austria, Spain, the Czech Republic, Romania and other), Bulgaria and at MU-Pleven.

- She speaks English, Russian and French.

Assoc. Prof. Mariela Kamburova is a member of the European Public Health Association; the Balkan Medical Union; The Global Society on Migration, Ethnicity, Race and Health; the Bulgarian Scientific Society of Public Health (member of the Management Board since 2022); Union of Scientists in Bulgaria; Bulgarian Medical Association and other.

Assoc. Prof. Kamburova's scientific interests lie in the field of social medicine and public health; medical-social problems of prematurely born children, health-demographic issues, health care management, prevention and health promotion. A particular field of interest covers the health of migrants and minority groups.

Assoc. Prof. Mariela Kamburova has taken part in **7** scientific research projects (1 national and 6 in MU-Pleven). Three projects are directly related to the subject of the dissertation, with the candidate being a leading researcher in **2** of them: "Health of migrants – public attitudes and challenges to the country's health system and "Comprehensive medical-social research of the health status of the Roma population".

The candidate has enclosed **5** full-text publications and **11** scholarly communications, related to the dissertation and two official records for **68** citations. An official record for IF > 2 has also been presented.

General characteristics and significance of the dissertation

The unquestionable relevance of the subject of the dissertation submitted for review "**Health of migrants and Roma people in Bulgaria: medical-social aspects**", is attributable to the fact that over the last decade Europe, including Bulgaria, has suffered unprecedented refugee pressure by migrants from the Middle East and Africa against the background of unresolved health issues faced by minority groups in the host countries.

The dissertation of Assoc. Prof. Mariela Kamburova is dedicated to an important issue from the field of public health, namely the inequalities related to health and the access to adequate and quality health care, as well as the capacity of the health system in the country to satisfy the specific health needs of the population groups covered by the research. The work indicates that the candidate possesses thorough theoretical and practical knowledge in

the field of medical-social problems and health care organization for vulnerable groups such as migrants and the largest ethnic minority group in Bulgaria – the Roma people (MEM).

Size and structure of the dissertation.

The dissertation is structured in line with the generally accepted standards for dissertation work for awarding the scientific degree “Doctor of Sciences” in the field of social medicine and public health and has been presented in such volume and structure as complies with the national requirements and the requirements of MU-Pleven.

The dissertation comprises 373 standard pages and is illustrated by means of 25 tables, 74 figures, 3 pictures and 9 appendixes. The bibliography list includes 366 literature sources, of which 68 in Cyrillic and 298 in Latin.

Literature review

The literature review is well-structured and drafted over 132 pages, which is around 1/3 of the dissertation volume. The review is based on up-to-date sources, most of which were published after 2010. The citation is correct.

In a theoretical aspect, the dissertation work comprises an in-depth analysis of the essence of the medical-social determinants and health inequalities; global, European and national dimensions of migration of people; medical and social aspects of migrants' health. Light is shed on the history, attitudes and specificity of the Roma integration in Bulgaria, as well as the medical-social issues and health inequalities for the Roma population in our country. The role of the COVID-19 pandemics is studied and its impact on the health of migrants and Roma.

The thesis that migration as such plays a key role as a primary social factor, determining all aspects of migrants' life, including their health has been logically justified. According to the presented Migrant Integration Policy Index (MIPEX) in Bulgaria they enjoy primary human rights and security, but not equal opportunities, and health services are not adapted to their specific health needs.

The conclusions drawn about a connection between the poor health status of the Roma people and the social health determinants have been supported by scientific proofs and are derived from the literature published on this issue.

The section about the impact of the COVID-19 pandemics is particularly interesting, claiming that due to their tough social-economic situation MEM face a significantly higher risk of severe infection and death and their medical-social status is aggravated by the measures implemented to restrict the spread of the pandemics.

Methodology of own research

The methodology of the research is completely adequate to its complex medical-social character and is targeted at the achievement of the objectives and tasks set.

The aim of the scientific research is logically derived from the critical analysis of the literature sources and is well-formulated, covering all aspects of the studied problem, namely: to identify the opinions of specialists, working with MEM in the front line as regards the medical-social problems of migrants and Roma people, the aspects of their health care, the impact of the COVID-19 pandemics and the implemented anti-epidemic measures on the

Roman ethnical group in Bulgaria, as well as to analyze the views of society and Roma persons on the issues studied with a view to improving the training of public health students and justifying recommendations to the parties, responsible for solving the health and social problems of MEM.

To achieve this complex objective, 8 tasks have been proposed, logically deriving from the literature review, the respective conclusions drawn and the underlying 5 working hypotheses of the research.

The specificity of the subject of scientific research calls for the application of a variety of research methods and inclusion of various population groups – a total of 547 persons, included in 3 individual stages/research, implemented over a ten-year long period.

A complex observation epidemiological medical-social research on population groups has been conducted, including collection and analysis of quantity and quality data by means of various scientific methods such as: historical method; sociological methods, research for quality data analysis including an expert assessment in the development of codes for quality data analysis, community-based participatory health research, COREQ – check-list for analysis and reporting the implementation of a focus group etc.; clinical method; statistical methods and other.

The overall design of the research testifies that the dissertation writer possesses thorough knowledge and command of contemporary methodological approaches in scientific-research work and presents an adequate basis for achieving objective scientific results.

Results and discussion

The results and their discussion are presented in detail over 127 pages and are richly illustrated with tables, graphs and pictures. They fully cover the tasks set, have been correctly interpreted and discussed in seven sub-sections.

Interim conclusions have been analyzed and drawn following each group of results, focusing on established statistically significant connections and patterns.

In the first, second and third tasks the main health problems of the studied Roma groups have been drawn up: widespread smoking and alcohol consumption among men of Roma ethnicity, higher average consumption of cigarettes and alcohol on a daily basis among men as compared to women; widespread unhealthy eating habits and as result a relatively high share of people with hypertension (42.3%), over two thirds of the people studied (76.3%) have BMI values exceeding the normal range and there are particularly worrying results as regards the health of Roma women. A crucial fact is that over two thirds of the Roma people covered lack health insurance. In more than half of the households covered (55.6%) a health issue in the family is established, for which no health care has been sought or predominantly emergency care is sought. The majority of Roma women (82.1%) have never undergone a mammography exam, while 71.4% - pap smear.

The fourth task analyses the aspects of the COVID-19 pandemics and the impact of the anti-epidemic measures, implemented in Nadezdha District in Sliven through the perceptions of the district residents, health care specialists and experts on public health.

The fifth, sixth and seventh task examine the medical-social problems and the health care of migrants in Bulgaria through the opinions of society representatives and specialists working in the front line with migrants. The research identified an insignificant share of society representatives, who stated the opinion that the Bulgarians' health is not threatened by the health status of migrants, while the predominant part (47.9%) of the society respondents hold the view that migrants are in higher need of health care as compared to the Bulgarian population. Indicative of the maturity of our society is the result that over 80% of the respondents and nearly all specialists involved in the research firmly believe that migrants should be provided with health care services, irrespective of their legal status. The assumption about the lack of preparedness of our health care system to guarantee adequate health care to migrants has been confirmed.

The eight task presents an approved learning curriculum under the programme "Health of migrants and minority groups" for distance learning in the subject "Public health and health management" for the educational qualification degree "Master". For the 5-year period of carrying out instruction on "Health of migrants and minority groups" an increased interest has been registered on behalf of the students in this subject, as well as an improvement of the average score achieved at the semester exams.

Conclusions, recommendations and contributions

The results, attained by the candidate in her overall research make it possible to draw a series of summaries and conclusions on each of the tasks set, as well as to issue recommendations and formulate the contributions of the dissertation.

Assoc. Prof. Kamburova has formulated 8 summarized conclusions about the medical-social aspects and health care of MEM, fully corresponding to the results discussed and the aim of the scientific research, as well as to the call and the recommendations in the Statement of the European Public Health Association as regards the health of migrants and ethnic minority groups for enhancing the capacity in the field of MEM health care, which has to be supported by education and training, directed to all health specialists, researchers, managers and politicians.

Based on the analyses made and the extensive personal and practical experience, the author makes recommendations for promoting initiatives for applying activities and care as regards the health needs of MEM in Bulgaria. The recommendations are directed at the Ministry of Education, Ministry of Health, medical universities and public health faculties and stress the necessity for cross-sector cooperation to support politically, economically and financially the processes of integrating MEM in the Bulgarian society.

The contributions of the dissertation are up-to-date and innovative. They are a result of a 20-year long teaching, scholarly and practical experience of Assoc. Prof. Kamburova and from her long-standing fieldwork with vulnerable groups and as mentor of Roma students. I accept the contributions formulated by her and I believe that they reflect to a maximum extent and summarise the gist of the dissertation work submitted for evaluation.

Author's abstract

The author's abstract corresponds to the requirements and provides a synthesis of the dissertation content, it describes very well the methodology and presents in a convincing way the most essential results, conclusions and recommendations from the research. It is drafted in a volume of 72 pages, illustrated with figures and tables.

Publications, citations and scholarly activity

Assoc. Prof. Mariela Stefanova Kamburova, MD, PhD has presented 86 full-text publications in international and Bulgarian scholarly journals, 18 of which in referenced and indexed scholarly journals in Scopus and Web of Science, as well as 2 issued independent monographs and 1 monograph in co-authorship with Bulgarian and foreign authors.

The publications are presented in full text with the documents for the defense and together with the reports adequately reflect a number of results from the dissertation work.

Two official records have been presented of 9 citations in foreign sources and 59 citations in Bulgarian sources. The individual impact factor of the dissertation writer is IF = 29,569.

In connection with the dissertation work Assoc. Prof. Kamburova has presented 5 publications in referenced and indexed scholarly editions, where she is a leading author of all publications and a sole one of two. The results from the dissertation have been presented in the form of 11 scholarly communications at conferences abroad with published abstracts in referenced and indexed in Web of Science journal - European Journal of Public Health and in the Archives of The Balkan Medical Union.

Assoc. Prof. Kamburova presented a total of 139 participations in scholarly forums, of which: 54 participations in European and regional international forums, including annual conference of the European Public Health Association (24 reports in the period 2014-2021, published abstracts in the European Journal of Public Health, a referenced journal with IF), annual forum of the Balkan Medical Union (9 reports, published abstracts in Archives of the Balkan Medical Union) and other and 85 participations in scholarly congresses and conferences in Bulgaria.

CONCLUSION

The dissertation work, presented by Assoc. Prof. Mariela Stefanova Kamburova, MD, PhD on the topic **"Health of migrants and Roma people in Bulgaria: medical-social aspects"** contains scholarly-theoretical and scholarly-applicable results, which comprise an original contribution to science and comply with all requirements laid down in the Act for the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules thereto and the Rules for the development of the academic staff of MU-Pleven.

The dissertation shows that its writer Assoc. Prof. Mariela Kamburova possesses in-depth theoretical knowledge and extensive professional experience in the field of public health by demonstrating qualities and skills to carry out independently a significant scholarly research.

The professional qualification, competences and scholarly interests of Assoc. Prof. Mariela Kamburova, MD are closely related to the social-medical problems of migrants and minority groups, which is in full line with the topic of the present dissertation.

Assoc. Prof. Mariela Kamburova, MD satisfies and surpasses the minimal national requirements for scholarly and research activity and the specific for MU-Pleven requirements for acquiring the scientific degree "Doctor of Sciences" in PF 7.1. Medicine.

In the light of the above I give with conviction my **positive assessment** of the conducted research, presented in the above-reviewed dissertation, author's abstract and scholarly publications and **I propose to the honorable jury to award the academic degree "Doctor of Sciences" to Assoc. Prof. Mariela Stefanova Kamburova, MD** in the academic subject **"Social medicine and organization of health care and pharmacy"** in the field of higher education 7. Healthcare and sport, professional field 7.1. Medicine.

City of Pleven
31.07.2022

Reviewer:
(Assoc. Prof. Nadya Veleva, PhD)

I, the undersigned Katerina Georgieva Nacheva, hereby certify that this is a full, true and correct translation from Bulgarian into English language of the document attached. The translation consists of 7 pages.

Translated by:

(signature)